

LR

‘Ik geloof
dat we een
verzorgingsstaat
hebben die veel
vóór mensen
doet, zónder die
mensen’

‘Ik wil mensen geen hulp bieden’

Sprank nam Pieter Hilhorst mee naar de film ‘I Daniel Blake’, over de machteloosheid van een 59-jarige meubelmaker tegen de sociale instanties en de val waarin hij terecht komt. Hoe gaat dat in Nederland?, vroegen we Hilhorst. En wat hebben de decentralisaties opgeleverd?

TEKST: STEFANIE VERMEULEN, BEELD: MARCEL BAKKER

Het was een emotionele film. Had je een zakdoek nodig?

“Ja. Toen het meisje door Daniels brievenbus riep: ‘Jij hebt ons ook geholpen, waarom mag ik jou niet helpen?’ Maar er waren meer pijnlijke momenten. Je wordt gek van de machteloosheid van de personages.”

Zie je dat terug in Nederland?

“Ja. Ik heb te maken gehad met mensen die heel lang geen uitkering kregen of geen bron van inkomsten hadden. In Almere ken ik een moeder die een paar jaar geen inkomen had. Dan is de armoede ongelooflijk. Een van haar kinderen zat op een school ver weg, maar er was geen fiets. Die werd opgepakt wegens zwartrijden. Op allerlei manieren komt een gezin dan in een neerwaartse spiraal terecht. We gaan ervan uit dat mensen gebruikmaken van hun rechten en dat ze assertief zijn. Terwijl velen weliswaar ergens recht op hebben, maar daarvan geen gebruikmaken, omdat ze niet weten

dat het kan of omdat ze steeds worden afgewezen.”

Wat gaat er mis?

“We willen zeker weten dat we alleen uitkeringen verstrekken aan mensen die er recht op hebben. Dan wordt er bijvoorbeeld gezegd: ‘Wij geloven dat je samenwoont.’ En terwijl dat onderzocht wordt, wordt je uitkering steeds afgewezen. Op een gegeven moment leg je jezelf daarbij neer. Je trekt je terug, met als gevolg dat je nog verder in de problemen en in een isolement komt. Dat laat de film ook zien.”

Hoe doorbreek je dat?

“De oplossing is om de kring groter te maken. Ik ben een groot voorstander van Eigen Kracht-conferenties. Daar zie je dat gezinnen die in de problemen raken er met de hulp van hun netwerk uitkomen. Heel veel mensen hebben in het dagelijks leven een conflict met overheden of bedrijven. Daarin staan ze vaak

machteloos. Vroeger had je rechtswinkels die heel toegankelijk waren. Dat is steeds minder geworden, dus moeten we een steunnetwerk organiseren. Zodat je, als je te maken krijgt met een partij die onrechtmatig handelt, daar niet in je eentje tegenover staat.”

Dan moeten mensen wel de moed hebben om te vertellen dat ze enorme problemen hebben. Wie doet dat in deze individualistische samenleving?

“Daarom geloof ik dat je dat moet doen voor de problemen groter worden. Zorg bijvoorbeeld dat je iemand om je heen hebt die jou helpt om overzicht te krijgen op je financiën voordat je diep in de schulden zit.”

In je boek ‘De Belofte’ vertel je over je mislukking als wethouder in Amsterdam. Hoe ben je daarmee omgegaan?

“Ik wilde weten wat ik verkeerd had gedaan. ‘Jij kon er niets aan doen’, zeggen mensen vaak als troost. Ik vind dat het ergste wat je tegen een politicus kunt zeggen. Je gaat de politiek toch in omdat je een verschil wilt maken? Toch niet omdat je denkt: ik zie wel waar ik uitkom?”

Heeft je aftreden je een dreun gegeven?

“Natuurlijk. Het schrijven van het boek heeft mij heel erg geholpen ermee om te gaan. Ik smolt iets wat vervelend was om tot iets waarop ik nu trots ben. Ik wil de wereld

>

Pieter Hilhorst is journalist, oud-wethouder van Amsterdam en ondernemer. In 2015 schreef hij het boek 'De Belofte' over zijn opkomst en ondergang in de politiek. Het werd genomineerd voor beste politieke boek van 2016. Samen met cultuurpsycholoog Jos van der Lans volgde hij twee jaar lang de veranderingen in het sociaal domein. Hierover schreven zij dertig artikelen, na te lezen op www.socialevraagstukken.nl. Momenteel is Hilhorst bezig met de oprichting van Amagi, een vereniging voor projecten over schuldproblematiek.

**‘Op de grensvlakken
tussen de
verschillende
regelingen schuurt
het, dus is er
smeerolie nodig’**

eerlijker en rechtvaardiger maken. Dat kan ik ook op andere manieren organiseren. Bijvoorbeeld door met Jos van der Lans (cultuurpsycholoog, red.) onderzoek te doen naar de decentralisaties.”

Jullie hebben de decentralisaties twee jaar van binnenuit gevolgd en schreven dertig artikelen. In het laatste artikel concludeer je dat er nog veel niet goed gaat. Toch sluit je hoopvol af.

“Ik zie veel positieve ontwikkelingen. De schuldproblematiek is veel hoger op de agenda komen te staan. Mensen hebben minder te maken met anonieme instellingen, er is meer persoonlijk contact door de komst van de sociale wijkteams. Die pakken de problemen niet meer afzonderlijk aan, maar kijken breed. Daardoor is de wisselwerking tussen de verschillende soorten problematiek veel zichtbaarder. Verder is er veel meer ruimte gekomen voor maatwerk. Een voorbeeld: een vluchteling in Zaanstad die in de schuldhulpverlening zat en werkloos was, kon een baan als lasser krijgen. Daarvoor moest hij een lasmasker aanschaffen. Normaal gesproken wordt dat verrekend met je loon, maar in zijn geval niet, want dan zou hij een nieuwe schuld aangaan en dat mag niet als je in de schuldrengeling zit. Dus kon hij het lasmasker niet kopen en de baan niet krijgen. Om dit te doorbreken zeiden de professionals: ‘Wij kopen dat lasmasker van duizend euro, want daarmee besparen we ongelooflijk veel hulpverlening en uitkering.’ Op de grensvlakken tussen de verschillende regelingen schuurt het, dus is er smeerolie nodig, anders loopt het vast. Sociale wijkteams krijgen nu de vrijheid en budgetten om bepaalde beslissingen zelf te nemen. Die vrijheid is echt een opbrengst van de decentralisaties.”

Wat stemt je nog niet tevreden?

“De professionals in de hulpverlening zijn nu telkens met één iemand tegelijk bezig. Ze kijken niet naar hoe ze iets kunnen regelen voor een hele groep en hoe ze daar de kracht van de samenleving bij kunnen gebruiken. Een ander punt is dat maatwerk, hoe goed ook, veel overtuigingskracht vergt. Soms lukt dat de mensen in de uitvoering niet. In Eindhoven kreeg een mevrouw het advies van de schuldhulpverlening om een kamer te verhuren voor extra inkomsten zodat ze haar schulden kon afbetalen. Van de sociale dienst kreeg ze bericht dat ze gekort werd op haar uitkering omdat ze een kamer had verhuurd. Met zulke tegenstrijdige adviezen hoop je dat je een professional naast je hebt die dat kan doorbreken.”

En die dat wil. Je schrijft dat veel professionals nog vasthouden aan het oude. Dat zie je bij Daniel Blake ook. De film laat verschillende consulenten zien. De één wil medemenselijk zijn, de ander is verzuurd.

“In ‘Sta me bij’, een prachtige documentaire over de sociale dienst in Zutphen, zie je twee consulenten die een hele andere invulling geven aan een taak. De oplossing daarvoor is meer regelgestuurd werken – wat we juist niet willen. Dat je verschillen hebt, dat is de prijs die we moeten betalen om de mensen in de uitvoering, die met de poten in de klei staan, meer ruimte te geven.”

Je onderzoek naar de decentralisaties is klaar. Wat ga je nu doen?

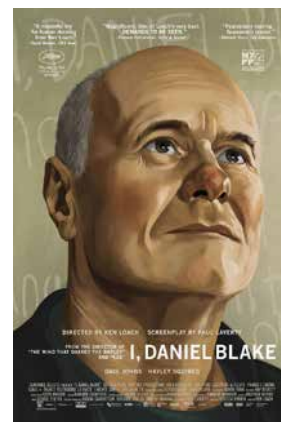
“We gaan nu schuldregelingpilots doen in Hilversum, Den Haag en Leeuwarden, waarbij we niet meer zeggen: ‘Wij gaan je helpen’, maar ‘Op welke manier kun jij grip krijgen op je financiën?’. Ik geloof dat je dan pas echt vrij bent. Als je met

handen en voeten gebonden bent aan schuldeisers of in de schuldregeling voorgeschreven krijgt hoe je je mag gedragen, heb je geen vrijheid. Omgekeerd, als je mensen helpt hun bestaanszekerheid op orde te krijgen, dan help je ze vrij te worden. In de pilot worden vijf- tot zeshonderd mensen gekoppeld aan een vrijwilliger die een eerste hulp biedt bij de financiële tegenslag. We willen zoveel mogelijk van die honderden mensen stimuleren om kringen te vormen waarin ze samen ideeën bedenken over hoe je rijker kunt leven met de middelen die je hebt. Bijvoorbeeld door te beslissen dat je voortaan samen je eigen portiek schoonmaakt, wat nu gedaan wordt van de negentig euro servicekosten die je per maand betaalt. Dat geeft net wat

meer vrijheid. En belangrijker misschien nog, is dat je dat met elkáár hebt georganiseerd. Zo ontwikkel je het gevoel dat je iets voor elkaar kunt krijgen. Dat je niet machteloos bent, maar samen het heft in handen kunt nemen. Zo krijgen we grip op de vloek van te weinig geld hebben.”

Waarom doe je dit werk?

“Ik geloof dat we naar een ander soort organisatie van solidariteit moeten. Een van mijn drijfveren is een uitspraak van Gandhi: ‘Alles wat je voor mij doet, zonder mij, doe je tegen mij.’ Ik geloof dat we een verzorgingsstaat hebben die veel vóór mensen doet, zónder die mensen. Ik wil mensen emanciperen, in plaats van hulp bieden.” *

I, Daniel Blake

De Brits-Franse film 'I, Daniel Blake' uit 2016 won de Gouden Palm op het filmfestival van Cannes. Daniel Blake is meubelmaker en mag op advies van de artsen na een hartinfarct een tijd niet werken. Hij vraagt een uitkering aan, maar die wordt afgewezen, omdat Daniel volgens de uitkeringsinstantie wel kan werken. Zo raakt hij verstrikt in de bureaucratische rompslomp.

VERDIEPINGSCURSUS 2017 Schuldhelpverlening

Voorjaar: Hotel Veenendaal / Najaar: Hotel Breukelen

MODULE 1

Voorjaar: 21 maart | Najaar: 7 november

Dwangmiddelen in het minnelijk traject, verzoek toelating Wsnp en de Art. 285 Fw-verklaring

mr. Illya Bilderbeek
Rechtbank Amsterdam

Pauline de Wit
Bureau Wsnp, Raad voor Rechtsbijstand

MODULE 2

Voorjaar: 28 maart | Najaar: 3 oktober

Vrij te laten bedrag (Vtlb) berekenen

Pauline de Wit
Bureau Wsnp, Raad voor Rechtsbijstand

MODULE 3

Voorjaar: 4 april | Najaar: 10 oktober

Effectief omgaan met crediteuren en beslag

mr. André Moerman
Het Inter-Lokaal, www.schuldinfo.nl

MODULE 4

Voorjaar: 11 april | Najaar: 31 oktober

Weerstand voorkomen met een motiverende benadering

drs. Jacomijn Kuiper
Bureau EV
Hetty de Laat
Groeï in Communicatie

MODULE 5

Voorjaar: 18 april | Najaar: 26 september

Schuldhelpverlening aan (ex)-zelfstandigen

Jaap van Mourik
Zuidweg & Partners

MODULE 6

Voorjaar: 9 mei | Najaar: 14 november

De overheid als schuldeiser

mr. André Moerman
Het Inter-Lokaal, www.schuldinfo.nl

MODULE 7

Voorjaar: 16 mei | Najaar: 21 november

Omgaan met cliënten met psychiatrische problemen

Sjaak Boon
ONDERBOVEN, de kracht van eigen oplossingen

MODULE 8

Voorjaar: 22 mei | Najaar: 28 november

Toepassing van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) op schuldhelpverlening

mr. Henk van Deutekom
Gemeente Hilversum
dr. Nadja Jungmann
Social Force & Hogeschool Utrecht

Kosten: € 375,- excl. btw. per persoon/per module.
Korting: Bij gelijktijdige afname van 2 t/m 4 deelnemersplaatsen: € 25,- korting per plaats.
Bij 5 t/m 7 plaatsen: € 50,- korting per plaats.
Bij 8 of meer plaatsen: € 100,- korting per plaats.

Deze cursus bestaat uit 8 middagmodules (12.30 – 16.45 uur), die u zowel afzonderlijk als in combinatie kunt volgen.

Accreditatie: BPBI, Kiwa NEN, NBPB, VeWeVe en Wsnp.
Kijk voor het uitgebreide overzicht op onze website.